

УДК 658.8.011.1

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-23](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-23)

ЛЮБОХИНЕЦЬ Л. С.

<https://orcid.org/0000-0003-1578-615X>e-mail: lubohinets@ukr.net

КАТКОВА Т. І.

<https://orcid.org/0000-0001-5209-3139>e-mail: katkova_t@ukr.net

КРАВЧИК Ю. В.

<https://orcid.org/0000-0002-2780-5605>e-mail: yurii.kravchuk@khmnu.edu.ua

Хмельницький національний університет

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕДУМОВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У дослідженні розкрито актуальність проблеми розвитку методики аналізування, моніторингу та діагностики економічної безпеки промислових підприємств. Аргументовано на тому, що спостереження за фінансово-економічним станом підприємства дозволяє ідентифікувати передумови перебігу економічної безпеки промислового підприємства. Розкрито показники фінансово-економічного стану промислового підприємства. Наведено результати аналізування загальної економічної та інвестиційної активності промислового підприємства. Проаналізовано показники прибутковості та оборотності капіталу промислового підприємства. Наведено характеристику показників платоспроможності та складу активів промислового підприємства. Розкрито структуру капіталу та оцінено потенціал промислового підприємства щодо компенсації його можливих збитків. Отримані результати охарактеризовано з позиції передумов щодо забезпечення економічної безпеки промислового підприємства. Наведено порівняльну характеристику фінансово-економічних показників підприємства та середньогалузевих значень. Ідентифіковано проблемні аспекти економічної безпеки промислового підприємства.

Ключові слова: промислове підприємство; економічна безпека; фінансово-економічний стан; аналіз передумов; управління підприємствами.

LARYSA LIUBOKHYNETS, TETYANA KATKOVA, YURIY KRAVCHUK

Khmelnitskyi National University

ANALYSIS OF FINANCIAL AND ECONOMIC PREREQUISITES FOR ENSURING ECONOMIC SECURITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISE

The purpose of the study is to introduce the author's methodological approach to analyze the prerequisites for economic security of industrial enterprises, the formation on this basis of conclusions for priority areas of policy to strengthen it.

The urgency of the problem of development of methods of analysis, monitoring and diagnostics of economic security of industrial enterprises is revealed. It is argued that the observation of the financial and economic condition of the enterprise allows to identify the prerequisites for the economic security of the industrial enterprise.

The practical significance of the study is that the indicators of financial and economic condition of the industrial enterprise are revealed; the results of the analysis of the general economic and investment activity of the industrial enterprise are given; indicators of profitability and capital turnover of an industrial enterprise are analyzed; the characteristic of indicators of solvency and structure of assets of the industrial enterprise is resulted; the capital structure is revealed and the potential of the industrial enterprise to compensate for its possible losses is assessed.

The obtained results are characterized from the standpoint of prerequisites for ensuring the economic security of an industrial enterprise. The comparative characteristics of financial and economic indicators of the enterprise and average industry values are given. Problematic aspects of economic security of an industrial enterprise have been identified.

The scientific novelty of the study is that the methodological approach to the analysis of economic security of an industrial enterprise has been further developed, namely the method of analyzing the financial and economic prerequisites for ensuring the economic security of an industrial enterprise has been developed.

Research methods - structural-logical and semantic analysis, statistical analysis, quantitative and qualitative comparison.

Keywords: industrial enterprise; economic security; financial and economic condition; analysis of preconditions; enterprise management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Важливість проблеми забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств набуває сьогодні особливої гостроти внаслідок існування таких причин: (1) стихійно-хаотичного і недостатньо керованого з боку держави формування і розвитку підприємництва у період трансформації економіки і суспільства; (2) об'єктивно високого рівня вразливості підприємств промисловості (які складають у загальній чисельності суб'єктів підприємницької діяльності вагомую частку) через їх розміри, рівень забезпеченості матеріальними і фінансовими ресурсами; (3) недосконалого конкурентного середовища, проявів монополізму і клієнтських відносин, корупції у відносинах «бізнес-держави»; (4) надмірно високого рівня криміналізації і тінізації економіки та бізнес-середовища.

Вельми не стабільною залишається й промисловість України. Специфікою промислових підприємств є значні обсяги капітальних вкладень у бізнес, а також тривалий строк окупності інвестицій. Відтак. Комерційні ризики тут значно вагоміші, ніж в іншому виді економічної діяльності. А це потребує ретельнішої уваги з боку менеджменту підприємств да моніторингу, діагностики стану, формування й реалізації політики гарантування належного рівня економічної безпеки підприємств на постійній основі.

Актуальність проблеми зміцнення економічної безпеки промислових підприємств підтверджується й загальними тенденціями розвитку економіки України: значною часткою підприємств, які не приступили до діяльності або збиткових чи недостатньо фінансово стійких; високим рівнем «тінізації» підприємництва і ступенем проникнення кримінального капіталу; надмірною концентрацією і у високорентабельних і потенційно «тінізованих» національного господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Формування методики аналізу складних системних економічних категорій – вельми важливе, однак не просте завдання. Одна з причин цього – необхідність спершу осягнути саму природу такого явища, як економічна безпека підприємства; ідентифікувати її складові та структурні компоненти; віднайти зв'язки між аналізуванням стану і рівня безпеки та формуванням необхідної інформаційно-аналітичної основи, що буде найбільш релевантна для вибудування політики підприємства у цій сфері. Відтак, переосмислення передусім підлягають результати досліджень, які розкривають методичні підходи до аналізування економічної безпеки промислових підприємств. Йдеться про праці О. Ареф'євої, Д. Городинської [1, с.106-111], В. Лук'янової [7, с.35-39], Р. Скриньковського [10, с.414-418] та ін. вітчизняних та зарубіжних науковців.

Вагомий внесок в ідентифікацію функціонально-структурних характеристик економічної безпеки підприємства здійснили такі науковці, як Т. Васильців, О. Ярошко [2, с.132-136], К. Горячева [3, с.65-67], О. Мороз, Н. Карачина, А. Шиян [8, с.15-25], Н.Фокіна, В. Бокій [11, с.111-114] та ін. Власне ці наукові пошуки відкрили бачення як функціональних, так і структурних компонент економічної безпеки підприємства, що має сенс й у контексті дослідження її передумов.

Аналіз не буває ефективним, якщо в його підсумку не отримано саме ті результати, які були потрібні для ухвалення якісних управлінських рішень. Саме в такому світлі потрібно розвивати результати та висновки, отримані в підсумку досліджень І. Колодяжної, К. Букріної [5, с.135-140], Т. Васильціва, Р. Лупака, М. Куницької-Іляш [13, с.8-15] та інших науковців, які достатньо комплексно розкрили проблематику та специфіку формування політики зміцнення економічної безпеки підприємств, у т. ч. промислових.

Одночасно, потрібно вказати на те, що результати аналізування мають науково-прикладне значення не лише для вироблення якісних управлінських рішень, але й окреслювати стратегічну перспективу управління в царині безпеки підприємства. У такому аспекті особливої ваги набувають праці Н. Карачиною, В. Семцова [4], Р. Лупака, А. Дідич [6, с.248-252], В. Пастухова [9, с.40-45], О. Шнипко [12, с.18-22] та інших дослідників, які підводять методику аналізування під обґрунтування стратегії, тактики й на загал – політики менеджменту економічної безпеки промислових підприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Разом з тим, розроблені на сьогодні теоретико-методичні засади, а також прикладні підходи до моніторингу й аналізування економічної безпеки підприємств все ще не достатні, що актуалізує завдання створення нових методик аналізування як стану і рівня, так і передумов забезпечення економічної безпеки підприємства, застосування яких дозволяє сформувати належну інформаційно-аналітичну базу потрібну для ухвалення більш виважених управлінських рішень в системі політики гарантування стійкого довгострокового розвитку суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей статті

Метою статті є застосування авторського методичного підходу для аналізування передумов забезпечення економічної безпеки промислового підприємства, формування на цій основі висновків для пріоритетних напрямів політики її зміцнення.

Виклад основного матеріалу

На сьогодні найбільшого поширення в процесі оцінювання рівня чи стану економічної безпеки підприємства набули підходи, пов'язані з наданням загальної характеристики стану розвитку фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання та формування висновків відносно її ефективності, динаміки найважливіших параметрів розвитку і життєздатності, наявності передумов для розвитку, здатності протидіяти загрозам і «виживати» в конкурентному середовищі (стійкість і конкурентоспроможність економічної системи суб'єкта господарювання); проведення індикаторного та ресурсно-функціонального аналізу.

У цьому дослідженні ці підходи застосовані при аналізі передумов економічної безпеки на прикладі малого промислового підприємства. Основними видами діяльності підприємства є виробництво та збут будівельних матеріалів, устаткування і обладнання, а також послуги з їх монтажу, які надаються як фізичним, так і юридичними особам. Відповідно, вид, особливості та обсяги діяльності підприємства впливають на більшість базових показників та характеристик системи економічної безпеки підприємства.

Загальна кількість працівників підприємства становила на початок 2022 р. 17 осіб. При цьому частка керівників у загальній чисельності персоналу становить 23,5 %, фахівців – 17,6 %, спеціалістів – 23,5 % та робітників – 35,4 % (з яких основних – 23,5 %). Зазначимо, що якщо загальна чисельність персоналу підприємства є оптимальною, то структура є недостатньо раціональною, зокрема, надмірно великою є кількість керівників.

Крім того, можна зробити висновок про те, що з метою забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємство потребує створення відділу безпеки. Про це свідчить досвід відомих закордонних підприємств, у тому числі тих, які здійснюють аналогічну діяльність. На більшості таких підприємств функціонує сектор (відділ) економічної безпеки, підпорядкований безпосередньо генеральному менеджеру (голови правління підприємства).

За умови створення відділу економічної безпеки на підприємства, основними завданнями його мали б стати: встановлення процедур безпеки та контролю їх виконання у відділах підприємства; здійснення моніторингу як за показниками всіх складових безпеки підприємства, так і за узагальнюючим показником її рівня, в тому числі – на предмет відповідності показників моніторингу критичним індикаторам рівня економічної безпеки підприємства.

Організаційно-економічна характеристика у контексті виявлення передумов економічної безпеки передбачає аналіз обсягів та ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Так, дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) щороку збільшується. Середньорічні темпи зростання цього показника за останні п'ять років становили 129,8 %. Тільки за останній рік обсяги доходу підприємства збільшились аж на 3047,1 тис. грн., а за період 2017 – 2021 років – на 3810,3 тис. грн. Аналогічні тенденції відбулися за досліджуваний період по показнику чистого доходу від надання послуг.

Нестабільною є ситуація щодо інших операційних доходів підприємства – вони протягом 2017-2019 рр. зменшувалися, а починаючи з 2020 р., щороку збільшуються. Ця тенденція є негативною. З цього можна зробити висновок, що джерела доходів підприємства є не стабільними та їх недоцільно враховувати як додаткові ресурси для забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства.

Дещо негативною є виявлена нами тенденція до більш активного збільшення (порівняно з доходами) собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Так середньорічні темпи збільшення цього показника за період 2017-2021 рр. становили 131,32 %, що на 1,56 % більше, ніж значення аналогічного показника для доходів підприємства. Разом з тим ситуація ще залишається прийнятною передусім через високий рівень загального прибутку (у 2021 році він становив 16,9 %). Разом із збільшенням обсягів доходу досліджуваного підприємства збільшуються також його операційні витрати. Проте позитивним є нижчі середньорічні темпи зростання цього показника порівняно з доходами підприємства. Так середньорічні темпи збільшення операційних витрат підприємства складають 126,36 %.

До позитивних тенденцій, які сприяють підвищенню рівня економічної безпеки підприємства необхідно віднести високі темпи зростання операційного та чистого прибутку. Так фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування зростає в середньому у 2,6 рази щорічно, а чистий прибуток – у 2,5 рази. Це, звичайно, позитивно вплинуло на збільшення цих показників і у 2021 році порівняно з 2020 роком (фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування збільшився на 66,9 тис. грн.; чистий прибуток – на 50,2 тис. грн.). Позитивним є також збільшення цих показників у 2021 році порівняно з базовим – 2017 роком (фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування збільшився на 113,7 тис. грн.; чистий прибуток – на 85,2 тис. грн.).

Обсяги господарської діяльності (сума активів) підприємства щороку зростають, що є позитивним та свідчить про розширення його можливостей щодо активізації фінансово-господарської діяльності та вивільнення додаткових резервів на забезпечення його економічної безпеки. Так цей показник збільшується на 26,92 % в середньому на рік. Покращання основних показників фінансово-економічної ефективності функціонування досліджуваного підприємства об'єктивно підвищує рівень інтегрального умовного показника його економічної безпеки.

Суттєво збільшилися протягом досліджуваного періоду активи підприємства. Збільшувався також чистий дохід, проте збільшення операційних витрат по підприємству за період 2017 – 2021 рр. (та особливо у 2021 р.) було вагомим. З одного боку ця тенденція є негативною, проте це пов'язано із значними капіталовкладеннями підприємства у створення нових об'єктів (будівель та споруд) та може бути виправданим.

Аналіз тенденцій зміни та прогноз значень аналізованих показників на 2022 та 2023 рр. засвідчує негативний вплив на стан безпеки підприємства, оскільки з кожним роком може збільшуватися різниця (перевищення) між операційними витратами та загальним доходом аналізованого підприємства. Тобто з кожним роком все більшою буде залежність ефективності діяльності підприємства від обсягів його інших операційних доходів, за рахунок яких підприємство залишається прибутковим.

У табл. 1 подані показники загальної економічної та інвестиційної активності підприємства. Так, обсяги реалізованих підприємством послуг у 2020-2021 рр. зростали, що позитивно. У 2021 р. до 2020 р. показник збільшився на 92 %, що було на 79 % більше, ніж за аналогічний період 2020 р. до 2019 р. Це позитивно позначається на економічній безпеці суб'єкта господарювання. Також позитивним було зростання активів суб'єкта господарювання. У 2021 р. вони збільшилися на 18 %, а у 2020 р. – на 29 %. Але, як визначено, не стали позитивним залишається стан справ із індексом реальних інвестицій. Показник у 2021 р. збільшився лише на 2 %. Відповідно, за цим індикатором безпека все ще забезпечується, але в незначній мірі.

Таблиця 1

Показники загальної економічної та інвестиційної активності підприємства у 2020-2021 рр.

Показники	Рекомендовані значення	Фактичні значення за роками		Висновки за порівняннями значень показників 2021 р. до 2020 р.	
		2020	2021	Рекомендованих значень	2020 р.
Індекс обсягів реалізації	>1	1,13	1,92	Безпека забезпечується, рівень перевищення 92 %	Безпека забезпечується, приріст становив 79 %
Індекс зростання активів підприємства	> ніж темп інфляції у звітному періоді	1,29	1,18	Безпека забезпечується, темп зростання активів перевищував темп зростання інфляції	Тенденція негативна, сповільнення становило 11 %
Індекс реальних інвестицій підприємства	зростання	100,9	1,02	Безпека забезпечується, приріст позитивний	Безпека забезпечується, приріст становив 1,1 %

У табл. 2 подані результати аналізу показників прибутковості та оборотності на підприємстві. Можна зробити висновки, що в цій групі показників безпека забезпечується лише за окремими показниками прибутковості суб'єкта господарювання. Але й навіть за цими параметрами бачимо наявність негативних тенденцій, які призводять до погіршення системи економічної безпеки аналізованого суб'єкта господарювання.

Таблиця 2

Показники прибутковості та оборотності підприємства у 2020-2021 рр.

Показники	Рекомендовані значення	Фактичні значення		Висновки за порівняннями значень показників 2021 р. до 2020 р.	
		2020	2021	Рекомендованих значень	2020 р.
Індекс валового прибутку	> ніж темп росту виручки від реалізації	1,05	1,62	Безпека недостатня, індекс нижчий за зростання виручки (1,92)	Безпека забезпечується, приріст становив 57 %
Індекс операційного прибутку	> ніж темп росту виручки від реалізації	3,59	2,1	Безпека забезпечується, індекс вищий за зростання виручки	Тенденція негативна, сповільнення становило 149 %
Індекс чистого прибутку	> ніж темп росту виручки від реалізації	3,59	2,09	Безпека забезпечується, індекс вищий за зростання виручки	Тенденція негативна, сповільнення становило 150 %
Рентабельність активів	>10 %	0,23	0,38	Безпека не забезпечується, фактичне значення менше за рекомендоване на 9,77 %	Безпека покращується, приріст становив 0,15 %
Рентабельність власного капіталу	> г (де г – середня відсоткова ставка по депозитах у і-му періоді)	0,9	1,85	Безпека не забезпечується, фактичне значення менше за депозитні ставки	Безпека покращується, приріст становив 0,95 %
Рентабельність продажу	>10% або вища, ніж в середньому по галузі	1,38	1,51	Безпека не забезпечується, фактичне значення менше за рекомендоване на 8,62 %	Безпека покращується, приріст становив 0,13 %
Оборотність активів	збільшення	0,16	0,26	Безпека не забезпечується, оборотність низька	Безпека покращується, приріст становив 0,1
Оборотність оборотних коштів	збільшення	0,5	2,22	Безпека не забезпечується, оборотність низька	Безпека покращується, приріст становив 1,72

У табл. 3 представлені показники платоспроможності та стану активів підприємства. Результати аналізу дають підстави стверджувати, що нераціональність структури активів та нездатність суб'єкта господарювання швидко розраховуватися із зовнішніми зобов'язаннями є найслабшим місцем в системі його економічної безпеки, адже за всіма індикаторами стан безпеки не забезпечується та спостерігають подальші негативні тенденції до погіршення фактичних значень показників.

У табл. 4 подані результати аналізу структури капіталу та оцінювання потенціалу підприємства до компенсації можливих збитків. Як бачимо, стан справ цієї сфері теж не надто привабливий, хоча потенціал

до компенсації можливих збитків у аналізованого суб'єкта господарювання все ще наявний. За результатами проведеного аналізу можна зробити такі висновки:

показники загальної економічної та інвестиційної активності підприємства перебувають (щодо економічної безпеки) у прийнятних межах, причому більшість з них покращується; до негативного лише можна віднести сповільнення темпу зростання активів (на 11 % у 2021 р. до 2020 р.);

Таблиця 3

Показники платоспроможності та складу активів підприємства у 2020-2021 рр.

Показники	Рекомендовані значення	Фактичні значення		Висновки за порівняннями значень показників 2021 р. до	
		2020	2021	Рекомендованих значень	2020 р.
Коефіцієнт загальної платоспроможності	>2	1,18	0,43	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 1,57)	Безпека погіршується
Коефіцієнт поточної платоспроможності	>0,8-1	1,17	0,43	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 0,37)	Безпека погіршується
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	>0,2	0,07	0,03	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 0,17)	Безпека погіршується
3.4. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	>1	1,11	0,46	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 0,54)	Безпека погіршується
3.5. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	>0,1	-1,14	-2,79	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 2,89)	Безпека погіршується

більшість показників прибутковості та оборотності перебувають у безпечних межах. Виняток становлять показники рентабельності та оборотності активів, за якими фактичні значення для 2021 р. були нижчими від рекомендованих значень. Проте, позитивною є тенденція до покращення всіх показників прибутковості та оборотності капіталу підприємства у 2021 р. до 2020 р.;

абсолютно не забезпеченими (з огляду на стан системи економічної безпеки підприємства) є показники платоспроможності та складу активів, структури капіталу. За всіма без виключення показниками цих груп фактичні значення не лише нижчі за рекомендовані, але й погіршуються.

Таблиця 4

Показники структури капіталу та оцінки потенціалу до компенсації можливих збитків підприємства у 2020-2021 рр.

Показники	Рекомендовані значення	Фактичні значення		Висновки за порівняннями значень показників 2021 р. до	
		2020	2021	Рекомендованих значень	2020 р.
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	≥0,5	0,23	0,19	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 0,31)	Безпека погіршується
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	>0,75	0,69	0,5	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 0,25)	Безпека погіршується
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,4-0,6	-1,83	-3,06	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 3,46)	Безпека погіршується
Частка довгострокових зобов'язань у залученому капіталі підприємства	>0,5	0,6	0,39	Безпека не забезпечується (фактичне значення нижче рекомендованого на 0,11)	Безпека погіршується
Обсяг резервних та страхових фондів	Відповідно до стратегії фінансової безпеки підприємства	152,6	248,8	Безпека забезпечується, резервних та страхових фондів достатньо	Безпека покращується
Коефіцієнт співвідношення обсягу резервних та страхових фондів та суми капіталу, що обертається в зоні підвищеного ризику	Відповідно до стратегії фінансової безпеки підприємства	250,0	300,0	Безпека забезпечується, фондів достатньо	Безпека покращується

Отже, керівництву підприємства в цілях покращення системи економічної безпеки підприємства потрібно працювати над підвищенням темпів зростання активів, зростанням платоспроможності і удосконаленням структури активів і капіталу. У табл. 5 подані результати порівняння окремих показників економічної безпеки підприємства та середньогалузевих показників.

Таблиця 5

Порівняльна характеристика окремих фінансово-економічних показників підприємства та середньогалузевих показників у 2021 р.

Показники	Підприємства	Середнє по галузі	Висновки за показниками
Темп зростання доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	191,6	105,4	Безпека забезпечується, оскільки темпи зростання доходу значно вищі за середньогалузевий показник
Темп зростання фінансового результату до оподаткування, %	2,1 р.	102,2	Безпека забезпечується, оскільки темпи зростання фінансового результату значно вищі за середньогалузевий показник
Рентабельність операційної діяльності, %	2,3	1,5	Безпека забезпечується, оскільки рентабельність на 0,8 в. п. перевищує середньогалузевий показник
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,43	1,17	За рівнем ліквідності підприємство поступається середньогалузевому значенню
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,19	0,15	Фінансова стійкість підприємства вища за середньогалузеву, але не відповідає нормам
Коефіцієнт інвестування	0,25	0,43	Безпека не забезпечується
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,11	1,09	Оборотність вища за середньогалузеву, але не відповідає нормам

Підсумовуючи аналіз фінансово-економічних передумов щодо забезпечення економічної безпеки підприємства, доцільно зазначити такі виявлені негативні аспекти та напрями роботи, здійснення яких потребують:

- організаційну структуру управління підприємством необхідно доповнити відділом економічної безпеки; потрібно залишити лише необхідний склад персоналу та працівників; підприємство має віддавати на субпідряд всі роботи, які не входять до його сфери діяльності;
- здійснювати роботи з планування фінансово-господарської діяльності;
- розробити та реалізувати заходи, спрямовані на зниження рівня витрат, підвищення рентабельності діяльності, покращання структури балансу та співвідношення власного і залученого капіталу, пришвидшення оборотності активів;
- запровадити надійну систему звітування та ведення моніторингу показників стану економічної безпеки.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

За результатами аналізу фінансово-економічних передумов щодо забезпечення економічної безпеки підприємства виявлено такі напрями її зміцнення: організаційну структуру управління підприємством необхідно доповнити відділом економічної безпеки; потрібно залишити лише необхідний склад персоналу та працівників; підприємство має віддавати на субпідряд всі роботи, які не входять до його сфери діяльності; здійснювати роботи з планування фінансово-господарської діяльності; розробити та реалізувати заходи, спрямовані на зниження рівня витрат, підвищення рентабельності діяльності, покращання структури балансу та співвідношення власного і залученого капіталу, пришвидшення оборотності активів; запровадити надійну систему звітування та ведення моніторингу показників стану економічної безпеки.

Підприємство на даний момент часу не сформувало надійної та постійно діючої системи управління зовнішніми загрозами його діяльності. Це є негативним аспектом в управлінні діяльністю підприємства та не може гарантувати йому подальший сталий планомірний розвиток. До позитивного потрібно віднести те, що на підприємства розроблено окремі стратегічні цілі, дотримання яких, на думку керівництва підприємства, повинно забезпечити його розвиток у найближчій перспективі. Так, філософія закладена у таких складових: стратегічне мислення; орієнтація на клієнта; постійні зміни. Крім того, діяльність підприємства повинні характеризувати такі якості: ринкова орієнтація як результат реалізації послідовної реструктуризації, максимального використання економічних методів управління, активного розвитку маркетингової служби, тотального та цілеспрямованого навчання персоналу; постійний пошук шляхів удосконалення структури підприємства, менеджменту, мотивації праці, інвестиційної привабливості підприємства.

Подальші наукові дослідження у цьому напрямі стосуються удосконалення методики аналізування стану та рівня економічної безпеки промислових підприємств.

Література

1. Ареф'єва О. В., Городинська Д. М. Оцінка рівня економічної стійкості підприємств сфери послуг. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 6 (60). С. 106-111.
2. Васильців Т. Г., Ярошко О. Р. Фінансова безпека підприємства: місце в системі економічної безпеки та пріоритети посилення на посткризовому етапі розвитку економіки. *Науковий вісник ЛТЕУ України*. 2018. Вип. 21.2. С. 132-136.
3. Горячева К. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2003. № 8. С. 65-67.

4. Карачина Н. П., Семцов В. М., Мирончук М. В. Контролінг економічної безпеки поведінки підприємств в умовах трансформаційних перетворень *Ефективна економіка*. 2021. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8665>
5. Колодажна І. В., Букріна К. А. Економічна безпека в системі сталого функціонування підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 23. Ч. 1. С. 135-140.
6. Лупак Р. Л., Дідич А. М. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин. *Науковий вісник ЛТЕУ України*. 2017. Вип. 20.6. С. 248-252.
7. Лук'янова В. В. Оцінка ефективності підприємства і підприємництва. *Вісник ДонНУЕТ*. 2005. № 4 (28). С. 35-39.
8. Мороз О. В., Карачина Н. П., Шиян А. А. Концепція економічної безпеки сучасного підприємства: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2011. 241 с.
9. Пастухова В. В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність: монографія. Київ: КНТЕУ, 2002. 302 с.
10. Скриньковський Р. М. Економічна безпека підприємства: сутність, класифікація та система діагностики. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 414-418.
11. Фокіна Н. П., Бокій В. І. Економічна безпека підприємства – найважливіша складова фінансової стійкості. *Актуальні проблеми економіки*. 2003. № 8 (26). С. 111-114.
12. Шніпко О. С. Економічна безпека ієрархічних багаторівневих систем: регіональний аспект: монографія. Київ, 2006. 288 с.
13. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Kynytska-Iliash M. V. Strategic approaches to the effective use of intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprise. *Науковий вісник Полісся*. № 2 (14). С. 8-15.

References

1. Arefieva, O. V., Horodynska, D.M. (2006), Assessment of the level of economic stability of enterprises in the service sector. *Actual problems of economy*. Vol. 6 (60), pp. 106-111.
2. Vasylytsiv, T. G., Yaroshko O. R. (2018). Financial security of the enterprise: place in the system of economic security and priorities of strengthening at the post-crisis stage of economic development. *Scientific Bulletin of LTEU of Ukraine*. Vol. 21.2. pp. 132-136.
3. Gorjacheva, K. (2003). Financial security of the enterprise. The essence and place in the system of economic security. *Economist*. Vol. 8, pp. 65-67.
4. Karachyna, N. P. Semtsov, V. M., Myronchuk, V. M. (2021). Controlling of the economic security of enterprise behavior in conditions of the transformations. *Effective economy*. Vol. 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8665>.
5. Kolodaznaya, I. V., Bukrina, K. A. (2019). Economic security in the sustainable operation of enterprise. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*. Vol. 23, pp. 135-140.
6. Lupak, R. L., Didych, A. M. (2017). Economic bases of ensuring the competitiveness of the enterprise in market relations. *Scientific Bulletin of LTEU of Ukraine*. Vol. 20.6. pp. 248-252.
7. Lukyanova, V. V. (2005). Evaluation of the effectiveness of the enterprise and entrepreneurship. *Bulletin DonNUET*. Vol. 4 (28), pp. 35-39.
8. Moroz, O. V. Karachyna, N. P., Shuyan, A. A. (2011). The concept of economic security of a modern enterprise. Vinnitsa, Ukraine.
9. Pastukhova, V. V. (2002). Strategic management of the enterprise: philosophy, policy, efficiency. Kyiv, Ukraine.
10. Skrynkovskyy, R. M. (2015). Economic security of enterprise: nature, classification and system of diagnostics. *Global and national economic problems of economy*. Vol. 3, pp. 414-418.
11. Fokina, N. P., Bokij, V. I. (2003). Economic security of the enterprise – an essential component of financial stability. *Actual problems of economics*. Vol. 8 (26), pp. 98-110.
12. Shnipko, O. S. (2006). Economics of security of the archival bagatorial systems: the regional aspect. Kyiv, Ukraine.
13. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L., Kynytska-Iliash, M. V. Strategic approaches to the effective use of intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprise. *Scientific Bulletin of Polissya*. № 2 (14). pp. 8-15.